

си намерят добра работа. Инженери... Във Велико Търново са тези за помощник учителите. Знам от моята приятелка... изкара средно образование, намери си тя там познати, роднини. Отиде там и го завърши. Завърши училище, завърши курса, завърши, дипломира се помощник учител, намери си по-добра работа. Сега е с българчета, с учители, директори. И се интегрира момичето... Щом работи, и се задържа, ей го е втора година значи, е добре... Най-важното е да се образуват, да завършат. Това е най-важно (мл.16, Ф, ж.).

Интеграция? То се е започнало, доколкото знам, нали, то се е започнало с тъъ в момента първите стъпки са, че нашите ромски деца си имат официален превоз и си ги свалят надолу по тъй наречените български училища. Мисля, че това са първите интеграционни стъпки, шото мисля даже, че самите деца ги подпомагат, не знам, сигурно пак държавата си ги подпомага пак нашите, шото не могат да, ако нямаш не можеш да се образуваш. Лично според мене това е проблема – финансовата възможност, защото ако майка ти и баща ти нямат финансовата възможност да продължиш ученето си. Тези, които имат финансова възможност успяват да се справят някак си с живота и се възпитават по друг начин. Т.е. да ти помогнат да завършиш и те самите родители (мл.23, Ф, м.).

На второ място обаче идва потребността да бъдат приемани „нормално“ от другите. Ако не те приемат, защото си циганин, каквото и да правиш няма как да преодолееш това не приемане – тогава можеш и да си зададеш въпроса „Защо да го правя?“. Тук идват разказите за не приемането от страна на българите. Основната болка в тези разкази е от подвеждането на всички под негативния публично валиден образ за циганското. Нито един от респондентите не отрича, че има „крадливи“, „мръсни“, „лоши“ цигани – но те са такива не защото са цигани. Да си крадлив, мръсен, лош е индивидуална особеност, а не групова специфика – това ни казват младежите.¹²²

¹²² Друг е въпросът, че – както видяхме в част 6 от тази глава – някои от респондентите ни от ромски произход успешно приписват групови